

Edward Hollis

Hogyan teremtsünk otthont?

A fordítás alapja:

Edward Hollis: *How to Make a Home*

Macmillan, New York, 2016. All rights reserved.

First published 2016 by Macmillan an imprint of Pan Macmillan,
a division of Macmillan Publishers International Limited

Copyright © The School of Life, 2017

Copyright © Edward Hollis, 2017

Fordította © Garamvölgyi Andrea, 2016

Szerkesztette: Fiáth Marianna

Borítótervező: Marcia Mihotich

Borítóadaptáció: Tabák Miklós

HVG Könyvek

Kiadóvezető: Budaházy Árpád

Felelős szerkesztő: Káli Diána

ISBN 978-963-304-461-2

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet vagy annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképeseti úton vagy más módon – a kiadó engedélye nélkül közölni.

Kiadja a HVG Kiadó Zrt., Budapest, 2017

Felelős kiadó: Szauer Péter

www.hvgkonyvek.hu

Nyomdai előkészítés: typoslave [Pais Andrea]

Nyomás: Belvárosi Nyomda Zrt.

Felelős vezető: Derecskey László

Tartalom

Bevezetés: Hogyan teremthető meg a tökéletes otthon?	9
1. Hogyan építsünk fel egy otthont?	19
2. Hogyan rendezzünk be egy otthont?	41
3. Hogyan csinosítsunk ki egy otthont?	65
4. Hogyan zsúfoljunk tele egy otthont?	89
5. Hogyan tartsunk tisztán egy otthont?	111
6. Hogyan teremtsünk otthont, amikor nem vagyunk otthon?	135
Konklúzió	159
Házi feladat	173
Köszönetnyilvánítás	179
Jegyzetek	181
A képek forrásai	187
Név- és tárgymutató	189
A szerzőről	195

*Squidnek, a macskának,
aki bárhol otthon érzi magát*

Bevezetés:

Hogyan teremthető meg
a tökéletes otthon?

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy gazdag ember, akinek mindene megvolt. Boldog család, kiterjedt baráti kör, jól jövedelmező vállalkozás, komoly hírnév.

Vagy legalábbis mindig így kezdte el mesélni a történetét a bécsi építész, Adolf Loos – úgy száz évvel ezelőtt.

Majd így folytatta: szóval ennek a gazdag embernek szinte mindene megvolt, egyetlen dolog hiányzott már csak az életéből, a tökéletes otthon. Ezért úgy döntött, megtudakolja, hogyan tehetne szert rá. Magához hívatott egy híres építészt, és megkérdezte tőle, mit tegyen ez ügyben. Az építész elment a gazdag ember házába, körülnézett, majd felszólította, hogy dobja ki az összes bútorát, és minden egyéb kacatot is. Ezután kézművesmestereket, kereskedőket és művészeket toborzott szép számmal, így hamarosan a gazdag embernek lett a leggyönyörűbb háza az egész városban.

Bármerre nézett is megújult otthonában, az építész csodás művészete nézett vissza rá: az egyedi tervezésű kilincsekről, a szépséges székekről, az ízlésesen elrendezett díszpárnákról, a finom mintázatú szőnyegekről, sőt még azokról az egyszerű és elegáns tányérokról is, amelyeken a vacsoráját szolgálták fel. Az építész figyelmét a legapróbb

részletek sem kerültek el. Emberünk megkapta a tökéletes otthonot, az élete pedig végre kiteljesedett.

A könyvesboltok telis-tele vannak olyan könyvekkel, amelyek – Adolf Loos építészéhez hasonlóan – bőségesen ellátnak minket otthonteremtési tanácsokkal. A színes lakberendezési albumok eligazítanak a legkülönbébb stílusok között – a marokkóitól az 1950-es évek modernizmusáig –, bepillantást engednek a gazdagok és a hírességek házaiba, emellett katalogizált formában mutatják be a 18. századi francia vagy angol bútorok stílusjegyeit. És akadnak barkácskönyvek is, amelyek megtanítanak függönyt varrni, rusztkus hatásúvá alakítani a tálalószekrényt, hálószobává varázsolni egy beépített gardrób, mediterrán hatásúra festeni a falat, bekötni a vécét vagy megteríteni az asztalt.

Az efféle szakirodalomnak mára komoly múltja van. Az ókori Rómában a híres építész, Vitruvius komplett építészeti értekezést írt Augustus császárnak, az ifjabb Plinius, az államférfi pedig bemutatta a számára ideális nyaralót, ezzel bizonyítva önnön szakmai és erkölcsi kiválóságát. Ezek az írások köszönnek vissza a konfucianizmus erkölcsi és háztartás-gazdaságtanában, a hindu építészeti rendszert leíró könyvek gyűjteményében, a *Silpa-sásztrában* és azokban az álomotthonokban, mint amilyen az angol művész, William Morris 1860-as évekbeli Vörös Háza (*Red House*) vagy Le Corbusier lakógép-elmélete a 1920-as évekből.

De a bizonytalan háziasszonyok sem maradtak soha tanácsok nélkül, erről a 19. században Mrs. Beeton, a 21. században Martha Stewart gondoskodott. Ezek a derék

asszonyok nemcsak a főzéshez, hanem a háztartásvezetéshez és az illendő viselkedéshez is adnak jól bevált recepteket: segítséget nyújtanak a személyzet irányításához, a szőnyegek makacs foltjainak eltávolításához és a társasági összejövetelek és egyéb vizitek lebonyolításához. E tanácsoknak van egy közös vonásuk Plinius vagy Konfuciusz tanácsaival: valamennyi szerzőnek meggyőződése, hogy a háztartásunk és az erkölcsünk rendje elválaszthatatlanok egymástól. Elvégre a „szutyok” egyszerre jelentett mosdatlan, rongyos ruhájú nőt és erkölcstelen némbert.

És ne feledkezzünk meg az ízlésformálókról, a divatdiktátorokról sem. Elsie de Wolfe, aki a 20. század eleji Amerikában lakásdekorációs témákban írt és alkotott, misszionáriusnak tekintette magát, aki elviszi a tömegekhez a jó ízlést, ahogy tette azt a nyomdokaiba lépett Terence Conran, Ingar Kamprad, Laura Ashley vagy Kelly Hoppen is. Az ő harmonikus kiegészítőkkel operáló, szabványosított lakberendezési szemléletük egyfajta receptként vagy kezdőkészletként szolgál, amelynek a megvásárlásával elkerülhetjük a lakberendezés és a lakásdekorálás buktatóit és csapdáit.

Végül, de nem utolsósorban ez a tanácsadó műfaj is képernyőre került. Olyan műsorok költöztek az életünkbe, mint a „Lakás-varázs” (Changing Rooms), vagy amelyben azt firtatják, mennyire tiszta a lakásunk („Tiszta a lakásod?” „How Clean is your House?”). Már nemcsak azt mondják meg, hogyan főzzünk – „Delia konyhája”, avagy „How to Cook” –, vagy hogy hogyan együnk („How to Eat”), hanem azt is, mit ne vegyünk fel („What Not to Wear”), vagy hogy úgy

általában hogyan tegyük rendbe a házat („Get Your House in Order”). Az átalakítós-felújítós műsorokban pedig a szűkös időkeretnek és a még szűkebbre szabott költségvetésnek köszönhetően igazi drámáknak, farostlemezekből barkácsolt csodáknak és a boldogság vagy a szomorúság könnyeivel áztatott nagy leleplezéseknek lehetünk szemtanúi – egy életre megtanultuk belőlük, hogy az otthonteremtés alaposan próbára teszi az emberi kapcsolatokat.

Ez a könyv nem ezt a tanácsadói vonalat erősíti. Olvasóimnak ettől nem lesz ízlésesen berendezett otthona. Nem derül ki belőle, hogy mi az év színe vagy hogy milyen lesz a jövő év legtrendibb fekvőfotele. Nincsenek a tarsolyomban se terítési tippek, se tuti receptek. Ez a könyv nem a dizájnról, a formatervezésről szól – vagy legalábbis nem kizárólag arról. Mert a lakberendezésnek – és ez lenne e könyv egyik alaptétele – nincsenek kőbe vésett szabályai, amelyeket ha betartunk, garantáltan szépséges és harmonikus lesz az otthonunk. Nem vagyok olyan, remélem, mint az az építész, aki megmondta a gazdag embernek, mitől lesz tökéletes az otthona.

A címben feltett kérdés megválaszolására viszont mindenképpen kísérletet teszek. A kérdés megfogalmazása – hogyan teremtsünk otthont? – direkt lett ilyen kétértelmű, mert, amint azt majd látni fogjuk, otthonteremtés, otthonlenni, otthon érezni magunkat bárhol, bármikor lehetséges. Az otthon érzését – ez a könyv másik alaptétele – nem annyira a téglák és a malter, a függönyök és a párnák adják, hanem a tudat, hogy megérdemeljük azt, hogy beilleszkedjünk

a környezetünkbe, hogy formáljuk, hogy megváltoztassuk és ezzel lényegében belakjuk azt.

A könyvben hat kérdést teszek fel. Hogyan építsünk fel egy otthont? Hogyan rendezzünk be egy otthont? Hogyan csinosítsunk ki egy otthont? Hogyan zsúfoljunk tele egy otthont? Hogyan tartsunk tisztán egy otthont? És végül: hogyan érezhetjük otthon magunkat anélkül, hogy lenne saját otthonunk?

E kérdések megválaszolásával végigvesszük azokat az elemeket, amelyekből megszületik az otthon. Az első a felépítés, a szerkezet, a második a bútorzat, amely velünk együtt költözik, a harmadik a dekoráció, a negyedik az a sok limlom, amelyet otthonteremtés közben felhalmozunk, az ötödik az otthonteremtés legutálatosabb része, a házimunka, a hatodik pedig a közösségi tér, amely elől vagy amelyben egy időre menedéket és megnyugvást keresünk.

A fejezetek olyan, az otthon fogalmával kapcsolatban általánosan elterjedt feltételezésekkel foglalkoznak, miszerint létezik ideális otthon (és az csakis egy családi ház lehet), hogy otthon mindennek helye kell hogy legyen, és minden a helyén kell hogy legyen, hogy a dísz tárgyak ördögtől valók, hogy ízlésről nem vitatkozunk, hogy a nőnek otthon a helye, és hogy jó egyedül lenni otthon.

Ám ebben a könyvben leszámolunk ezekkel a klasszikus közhelyekkel. Sőt nem feledkezünk meg az olyan dolgokról sem, mint hogy az emberek többsége nem engedheti meg magának, hogy saját otthont építsen, hogy az otthonunk folyamatos átalakulásban van, hogy az ízlés politikai fegyver

vagy hogy a káosz végtelen. Azt fogjuk látni, hogy az otthon néha nem más, mint folyamatos rabszolgamunka színtere, és hogy a magánszféra sokak számára elérhetetlen luxus.

Menet közben találkozunk majd pszichoanalitikusokkal és építészekkel, tervezőkkel és filmrendezőkkel, alkimistákkal és antropológusokkal, filozófusokkal, szociológusokkal, szakácsokkal, aktivistákkal és politikusokkal – az otthon ugyanis olyannyira meghatározó téma az életünkben, hogy azt egyetlen kutatási terület sem tudta kisajátítani magának. Alaposan górcső alá vesszük majd a tanácsaikat, amelyekkel koruk otthonteremtőit ellátták: lesznek köztük olyanok, amelyeket megfogadunk, míg másokat cáfolnunk kell, és annak is a végére járunk, hogy miként tudjuk feloldani a saját otthonunk megteremtése során felmerülő dilemmákat.

Régóta tartja magát az az idealizált elképzelés, miszerint az otthonunk, amely rendezett, személyes és privát, menedéket nyújt a világ elől, amely viszont kaotikus, személytelen és másokkal kell osztozni rajta. Ebben a könyvben kiderítjük, hogyan érezhetjük otthon magunkat egy nyilvános térben is, és megtanuljuk, hogy az otthon nem feltétlenül az a hely, ahová visszavonulunk a világtól, ahol elrejtőzünk a társadalom elől, hanem kilátó, ahonnan rálátunk az egészre. Az otthon nem csupán úti cél, amely a nap végén vár ránk, hanem forrás is, ahonnan reggelente útnak indulunk.

Régóta tartja magát az az elképzelés is, hogy az ideális otthon tökéletesre csiszolható: egy hibátlan tárgy, amely úgy simul a környezetébe, mint kesztyű a kézre, ahogy a fekete rigót körülöleli a maga építette fészek. Ebben a könyvben

megvizsgáljuk azokat az élethelyzeteket, amelyekben az otthon nem egy állandó vagy állandósítható hely, hanem egy szituáció, amely idővel kialakul, majd elmúlik.

Felmerül az a gondolat is, hogy talán kevesebbet kellene foglalkoznunk azzal, hogyan kell otthont teremteni, és inkább arra kellene törekednünk, hogy képesek legyünk *otthon* érezni magunkat, mert, amint látni fogjuk, az épületek, a bútorok, a tárgyak és a dekorációk sokkal megbízhatóbbak, mint első ránézésre gondolnánk.

Erre az a bizonyos gazdag ember is igen hamar rájött, amikor beköltözött immár tökéletes otthonába – ám aki szeretné megtudni, hogy konkrétan mi történt, miért, és hogy miként szolgál ez a történet értékes tanulsággal, az fogadja meg az én első tanácsomat, és olvasson tovább.